

46. заседание

Вторникъ, 23 февруарий 1926 година.

(Открито отъ подпредседателя д-ръ Б. Вазовъ, въ 15 ч. 45 м.)

Председателстваващъ д-ръ Б. Вазовъ: (Звъни) Отварямъ заседанието.

(Отъ заседанието сж отсутствували следнитѣ народни представители: Агушевъ Еминъ, Алексиевъ Никола, Ангеловъ Исая, Ангеловъ Йорданъ, Аптуловъ Хюсни, Атапасовъ Никола, Баевъ Христо, Балтовъ Никола, Баралиевъ Христо, Батоловъ Константинъ, Бозвелиевъ Константинъ, Борисовъ Никола, Бояджиевъ Стефанъ, Бояджиевъ Хасанъ-ефенди, Велиновъ Тончо, Волевъ Борисъ, Вжтевъ Лазаръ, Господиновъ Христо II, Гроздановъ Йорданъ, Гроздановъ Иванъ, Давидовъ д-ръ Ханъмъ Исаковъ, Дамяновъ Владимиръ, Дановъ Григоръ, Дмитровъ Парашкевъ, Дмитровъ Тодоръ, Домузчиевъ Василь, Драгановъ Пънто, Думановъ Тончо, Дяковъ д-ръ Цветанъ, Желѣзковъ Петъръ, Ивановъ Пани, Ивановъ Петъръ, Йордановъ Сава, Караджовъ д-ръ Илия, Каравановъ Петко, Кацковъ Левъ, Кемилевъ Никола, Ковачевъ Иванъ, Кормановъ д-ръ Найденъ, Косовски Георги, Къичевъ Къичо, Лазовъ Стоянъ, Лулчевъ Коста, Маждраковъ Тодоръ, Малиновъ Александъръ, Мангъровъ Дмитъръ, Марулевъ Йосифъ, Минковъ Атанасъ, Миновъ Петъръ, Мирски Христо, Михайловъ Христо, Начевъ Владимиръ, Недѣлковъ Лачо, Илиевъ Нейчевъ Адамъ, Нешковъ Георги, Николовъ Коста, Парасковъ Василь, Пенчевъ Петъръ, Петрини Николаи, Петровичъ Петъръ, Петровъ Койчо, Пиропковъ Александъръ, Поповъ Христо, Продановъ Господинъ, Пѣевъ Ганчо, Велевъ, Пѣевъ Георги Т., Робевъ Йосифъ, Славовъ Йорданъ, Славовъ Крумъ, Стефановъ Велико, Стефановъ Петъръ, Стоилковъ Таско, Стойчевъ Иванъ, Стойчевъ Пендю, Стояновъ Станчо, Терзиевъ Господинъ, Тодоровъ Илия, Тотковъ Банчо, Хаджиевъ Никола, Христовъ Александъръ, Цаневъ Александъръ, Цветановъ Донко, Чирпанлиевъ д-ръ Никола, Чолаковъ Стефанъ, Яламовъ д-ръ Георги и Яневъ Дмитъръ)

Разрешени сж отпуски на следнитѣ г. г. народни представители:

- На г. Йорданъ Ангеловъ — 4 дни;
- На г. Христо Господиновъ II — 3 дни;
- На г. Стефанъ Чолаковъ — 3 дни;
- На г. Константинъ Бозвелиевъ — 3 дни;
- На г. Господинъ Терзиевъ — 1 день;
- На г. Банчо Тотковъ — 3 дни;
- На г. Василь Янковъ — 3 дни;
- На г. Иванъ Петровъ — 2 дни;
- На г. Къичо Къичевъ — 4 дни;
- На г. Йосифъ Марулевъ — 1 день, за 5 т. м.;
- На сжшия — 1 день, за 23 т. м.;
- На г. Йосифъ Робевъ — 2 дни;
- На г. д-ръ Никола Чирпанлиевъ — 3 дни;
- На г. Коста Николовъ — 1 день;
- На г. Проданъ Поповъ — 3 дни;
- На г. Никола Борисовъ — 1 день, и
- На г. Върбанъ Николовъ — 1 день.

Следующитѣ г. г. народни представители молятъ да имъ се разреши отпускъ, по понеже сж имали досега повече отъ 20 дни, трѣбва да питамъ Събранието.

Г. Таско Стоилковъ моли да му се разреши 1 день отпускъ по важни домашни причини. Които сж съгласни, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Г. Петъръ Стефановъ моли да му се разреши 11 дни отпускъ по болестъ. Прилага и медицинско свидетелство. Които сж съгласни, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Г. Ангелъ Вълчевъ моли да му се разреши 30 дни отпускъ по болестъ. Прилага медицинско свидетелство. Които

сж съгласни, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Съобщавамъ, че сж постъпили:

Отъ Министерството на желѣзницитѣ, пощитѣ и телеграфитѣ — предложение за приемане и за задържане на срокъ още 3 години на държавна служба по ведомството на Министерството на желѣзницитѣ, пощитѣ и телеграфитѣ — морско машинно училище — на инженеръ-механици чужди подданици. (Вж. прил. Т. I, № 79)

Отъ Министерството на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството — предложение за приемане руски подданици медицински фелдшерн на служба въ труловата повинность. (Вж. прил. Т. I, № 80)

Отъ Министерството на войната — законопроектъ за измѣнение и допълнение на закона за военнитѣ лица, обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ“ бр. 62 отъ 20 юний 1924 г. (Вж. прил. Т. I, № 81)

Отъ Министерството на финанситѣ — предложение за одобрение сключената спогодба — допълнение на договора отъ 14 априлъ 1923 г. за уреждане българскитѣ дългове отъ преди войната. (Вж. прил. Т. I, № 82)

Отъ Министерството на правосъдието — законопроектъ за измѣнение чл. 3 отъ закона за сѣдебнитѣ марки. (Вж. прил. Т. I, № 83)

Тѣзи законопроекти ще ви се раздадатъ и ще се поставятъ на дневенъ редъ.

Постъпило е питане отъ народния представителъ г. Кръстю Пастуховъ къмъ г. министъръ-председателя и министъръ на вътрешнитѣ работи. То е кратко и гласи: (Чете)

„Настоящиятъ законъ за жилищната криза ще се прилага до 1 априлъ 1926 г., но предъ видъ на това, че причинитѣ, които наложиха неговото създаване, не сж отстранени, то моля да ми отговори г. министърътъ на вътрешнитѣ работи, дали не смѣта, че трѣбва да се продължи действието на закона и занасредъ, докогато ще се построятъ достатъчно жилища?“

Ще се изпрати преписъ отъ това питане на г. министра, за да отговори.

Г-да! Пристъпваме къмъ дневния редъ.

Съобщавамъ, че законопроектитѣ по точки 1 и 2 още не сж излѣзли отъ комисията, а законопроектътъ по точка 3 отъ дневния редъ — за насърчене строежа на селскостопански сгради, се раздаде сега.

Но преди да пристъпимъ къмъ дневния редъ, заявявамъ, че г. министърътъ на желѣзницитѣ, пощитѣ и телеграфитѣ желае да отговори на питането на г. Кръстю Пастуховъ досежно арбитражнитѣ сѣдилища.

Има думата г. Пастуховъ, за да раавне питането си.

К. Пастуховъ (с. д.): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Въ края на миналия месецъ януарий отправихъ настоящето питане къмъ г. министра на желѣзницитѣ, съ което молихъ да ми отговори: (Чете) „Въ какво положение се намиратъ арбитражнитѣ дѣла по спороветѣ на предпримачитѣ по постройка на желѣзницитѣ съ държавата и второ, предъ видъ полученитѣ резултати, не смѣта ли че отъ гледище на държавнитѣ интереси е по-предпочително, штогъ тѣзи спорове да се разглеждатъ предъ обикновенитѣ сѣдилища по общия редъ, а не отъ специалнитѣ арбитражни сѣдилища?“

Още въ началото азъ признавамъ, г. г. народни представители, че не ще бѣда въ положение да дамъ единъ изчерпателенъ и задоволителенъ отговоръ нито по въпроса за арбитражнитѣ сѣдилища, нито пъкъ по произнесенитѣ досега отъ тѣхъ решения. При все това, смѣтамъ, че този въпросъ заслужава да обърне вниманието на народното

представителство, ако и решенията на арбитражният съдилища да не сж публикувани и да не знаемъ нито ние, нито обществото мотивитъ на издаденитъ до сега решения противъ държавата.

За себе си смѣтамъ за нужно да кажа, че още презъ 1915 г., когато за първи пътъ се внесе законопроектъ за арбитражнитъ съдилища, по силата на който ще се разглеждатъ отъ специални съдилища спороветъ между предприемачитъ и държавата по постройката на желѣзницитъ, азъ бѣхъ противникъ въ Народното събрание на създаването на подобенъ законъ. Въ Събранието тогава имаше доста силна опозиция противъ това предложение, внесено отъ бившето либералско правителство. И доста интересна е историята на въпросния законопроектъ.

За първи пътъ, доколкото си спомнямъ, въ Камарата той бѣ внесенъ презъ 1914 г. отъ тогавашния министъръ на желѣзницитъ Апостоловъ. Въ мотивировката на законопроекта между другото стоятъ два важни пункта, а именно, първо, че тѣзи спорове сж грамадни и министерството, отъ страхъ да не бжде подозрѣно въ лицепритие или че е въ услуга на когото и да било, смѣта за нужно да снесе отъ себе си отговорността и да предостави спороветъ на специални съдилища, а вториятъ главенъ мотивъ бѣ, че предприемачитъ се нуждаятъ отъ едно бързо правосъдие, понеже, като български предприемачи, имали грамадни задължения къмъ Народната банка и, следователно, очакватъ следъ ликвидацията на спороветъ да могатъ да уравниятъ и своитъ вземания-давания тамъ. Но какъ посрещна Народното събрание въпросния законопроектъ може да се заключи отъ това, че той бѣ приетъ на бърза ръка, и понеже се вдигна шумъ, тогавашниятъ министъръ-председателъ Радославовъ бѣ принуденъ да стане и да заяви да се изпрати проектътъ въ надлежната комисия, а после ще се види какво ще стане. Схвана се отъ голѣма частъ отъ народното представителство, че министъръ-председателътъ не иска да бламира направо министъра на желѣзницитъ, та желеа да прати законопроекта въ комисията, за да умре тамъ. Обаче законопроектътъ не умрѣ. Почти следъ една година, презъ м. февруарий 1915 г., той се яви пакъ на сцената, докладванъ отъ Йорданъ Йоновъ, който бѣше виртуозъ по подобни въпроси. Ако и да се вдигна въпросъ отъ опозицията, че законопроектътъ не е раздаденъ и че министъръ-председателътъ е далъ достатъчно да се разбере, какво той е погребанъ и че нѣма защо да се явива повторно и да се дебатира въ Народното събрание, безъ да сж внесени каквито и да било измѣнения на второ четене, обещани отъ министъръ-председателя Радославовъ, законопроектътъ почна да се разглежда въ Камарата. Споредъ мене, опозицията имаше право да се съмнява както въ ефикасността на законопроекта, тъй също, ако искате, дори и въ неговата чистоплътностъ. Имаше право да подозира, че той има една тъмна страна, че по-скоро той цели да бжде въ услуга на предприемачитъ, отколкото въ услуга на държавата. Начинътъ, по който възникна законопроектътъ, разискванията, които станаха по него, достатъчно засилваха тази тъмна и задкулисна страна, която се състои и въ това, че срещу прилично възнаграждение въ България се създаватъ закони въ полза на една или друга страна. Безъ съмнение, на всѣкиго отъ насъ остава правото да заключава споредъ съвестта си и споредъ даннитъ за това, какъ е вървѣла работата, доколко сж били чисти или нечисти намѣренията на правителството, когато е внасяло въпросния законопроектъ. Още тогава, г. г. народни представители, азъ повдигнахъ въпроса въ Събранието и запитахъ, кое кара държавата да иска да бжде тождова въ услуга на частнитъ предприемачи? Не че съмъ противъ това, държавата да бжде справедлива и да гледа съ еднакво око на тѣзи, които иматъ връзки съ нея, безразлично, дали се наричатъ предприемачи или работници, но затова, защото мене ми бѣ странно, защо непремѣнно държавата да иска да се отклони отъ общия редъ, възприетъ за разглеждане на процеситъ въ нашата страна, отъ обикновенитъ граждански съдилища. И тогава пледирахъ, че спороветъ трѣбва да се отнесатъ къмъ тѣзи съдилища, колкото и да сж уважителни съображенията, че бавниятъ вървежъ на процеситъ може да причини известни затруднения на нѣкои предприемачи, които не сж парично улеснени и които, като смѣтатъ, че сж прави въ претенциитъ си, разчитатъ да получатъ нужното обезщетение отъ държавата.

Това мене не ме смущаваше. И ето защо. Въ България, известно ви е, че колкото пъти сме имали случай спороветъ

на предприемачи съ държавата да се отнасятъ до арбитражни съдилища, тѣ сж били решавани не въ полза, а въ вреда на държавата. Това едно. Второ. Държавата, поради нейната слабостъ да отстоява своята независимостъ, е подпадала подъ влиянието на чужденци, които сж я заставяли да отнася спороветъ си не къмъ българскитъ съдилища, а къмъ специални арбитражни съдилища, състоящи се отъ чужденци. Такъвъ е случаятъ съ спора между държавата и Хаджигеновъ—Гюйо по постройката на желѣзницата София—Романъ; спорътъ по постройката на желѣзницата Романъ—Шуменъ, а също така и спорътъ по постройката на Варненското пристанище. Първитъ два спора, по моето схващане, не бѣха разрешени благоприятно въ полза на държавата и съ огледъ на доказателствата и на добре разбранитъ държавни интереси. Но, както казахъ, нашата държава въ миналото бѣ слаба, чуждото влияние бѣ силно. Освенъ това, трѣбва да се забележи, че въ самитъ договори е стояла клауза, какво спороветъ между предприемачитъ и държавата ще бждатъ разрешавани отъ специални арбитражни съдилища, а и самиятъ Хаджигеновъ, както ви е известно, имаше за съдружникъ единъ чужденецъ, струва ми се Гюйо, който, разбира се, нѣмаше да се съгласи, щото неговитъ претенции да бждатъ разглеждани отъ едно българско съдилище.

Но що се отнася до предприятията по постройката на желѣзници, отдадени на търгъ презъ 1905, 1906, 1907 и 1908 г., тамъ държавата си е запазила правото да предоставя разрешението на препирнитъ не на арбитражни съдилища, състоящи се отъ чужденци, но на обикновенитъ български съдилища, а именно на Софийския окръженъ съдъ, като първа инстанция.

Естествено, явява се въпросъ, кой е накаралъ държавата — която е могла да си каже „паренъ каша духа“ — да отстъпи отъ тази добра позиция, наложена на предприемачитъ, щото препирнитъ между нея и тѣхъ да бждатъ разрешавани отъ обикновенитъ съдилища, и да иска да ги прехвърли отново на арбитражни съдилища, и то — споредъ първоначалния проектъ на министерството — арбитражни съдилища, състоящи се отъ съдии чужденци, като единствено компетентни, чужденци, които се искатъ не отъ българската държава, а за които настояватъ българскитъ предприемачи, които иматъ спорове?

Независимо отъ това, г. г. народни представители, за да се усѣмни човѣкъ въ претенциитъ на предприемачитъ, трѣбва да има предъ видъ, въ що се заключаватъ и тѣхнитъ рекламации. Прави ми впечатление, че рекламациитъ имъ възлизатъ на почти такава сума, на каквато възлизатъ предприятията имъ по договора. Докато по силата на договоритъ, сключени съ държавата за извършването на всички тѣзи предприятия, спороветъ, по които ще се разглеждатъ отъ арбитражни съдилища, е уговорена една сума отъ около 82 милиона златни франка, рекламациитъ възлизатъ кръгло на една сума отъ около 70 милиона златни франка. Значи рекламациитъ възлизатъ почти на такава сума, каквато е уговорената първоначално между държавата и предприемачитъ за извършване на предприятията.

При това, г. г. народни представители, не бива да се изпуска изъ предъ видъ, че всички тѣзи предприятия сж дадени да се извършатъ по форфетеренъ начинъ, т. е. по обща цена, съгласно уговорения планъ за постройката на предприятието, а не по единични цени — безразлично, какво би се оказало трасето, каква би била дължината на линията, какви съоръжения би трѣбвало да се направятъ, за да се поддържа линията въ изправностъ и пр. Всичко това е въ тежестъ на предприемачитъ, които сж длъжни да приготвятъ линията съгласно условията, по които сж сключени договоритъ, като носятъ пълния рискъ. Следователно, при това положение на работата, всѣки има право да се запита: какъвъ смисълъ иматъ думитъ, вложени въ закона на едно бивше правителство, че арбитражниятъ съдъ ще се занимава съ спороветъ по тълкуването и изпълнението на договоритъ?

Ето, по тѣзи съображения, изложени накъсо предъ васъ, азъ бѣхъ при внасянето на законопроекта противникъ на този начинъ на разглеждане спороветъ, който ми се виждаше опасенъ; опасенъ още и затова, защото той правѣше съществени отклонения отъ общитъ правила, изложени въ гражданското съдопроизводство и задължителни за всички български граждани. Той прави съществени отклонения, като обезличва оная глава въ гражданското съдопроизводство, която се отнася до помирителнитъ съдилища.

Г. г. народни представители! Чрезъ този законопроектъ на държавата се отне, по неизвестни причини, правото да обтжи решенията на арбитражния съдъ, ако би била недоволна отъ тѣхъ, предъ Касаціонния съдъ. Това право, признато за всички решения, издадени отъ единъ помирителенъ съдъ, това право, което впрочемъ не се признава за препирнитѣ между държава, община, и частни лица, които не могатъ въ никой случай да си предоставятъ спороветѣ на помирителни съдилища, бѣ суспендирано отъ законопроекта. Суспендирано е дори и въ случая, ако би се открило впоследствие, че договоротъ почива на углавно обстоятелство, дори въ случай, ако решението би било немотивирано. Съ една речъ, за всички случаи е отнето правото за подаване на касаціонна жалба предъ Касаціонния съдъ.

Ето защо, г. г. народни представители, азъ смѣтамъ, че макаръ презъ 1924/1925 г. да сланаха нѣкои измѣнения на дотогава действующия законъ за арбитражнитѣ съдилища, тѣ не бѣха достатъчни да оградятъ интереситѣ на държавата. Вината за това лежи върху всички насъ, защото, доколкото си спомнямъ, никой не взема думата въ Народното събрание да издигне гласъ противъ това, или да иска отмѣненіето въобще на дѣния законъ. Ние се сепнахме чакъ когато видѣхме вече арбитражния съдъ да издава нѣкои решения, които засѣгатъ чувствително интереситѣ на държавата. И затова азъ поставямъ питането предъ васъ: не е ли време, нѣма ли възможност, не е ли по-целесобразно за защита на държавнитѣ интереси да се процедира по-другояче, отколкото досега се е постъпвало? Съ други думи, не би ли била държавата на по-правъ пътъ, ако предостави препирнитѣ не на арбитражни съдилища, а на обикновени съдилища, ако тя създаде не една-единичка инстанция за разрешаване на спороветѣ, а най-малко две инстанции, за да могатъ тия спорове да бѣдатъ разрешени по-правилно? И за себе си отговарямъ положително.

Г. г. народни представители! Това е не само мое мнение. Азъ не искамъ да влизамъ въ ролята на критикарь на съдебнитѣ решения. Азъ уважавамъ мненията на нашитѣ юристи и на нашитѣ съдилища, но смѣтамъ, че не ще направимъ добра услуга на правосъдието, ако съ единъ замахъ произволно, гьотюри, се нахвърлимъ върху подобни решения и ги обявимъ за несправедливи, пристрастни, за не знамъ какви си още, които могатъ да компрометиратъ съдебнитѣ органи у насъ. Но, при все това, единъ общественъ контролъ, едно мнение публично трѣбва да бѣде изказано, безъ да се докосне същността на решението, безъ да се влиза въ подробноститѣ на мотивитѣ, които не сѣ известни още, безъ да анализираме обстоятелствата, при които сѣ издадени присѣдитѣ и на които ние сме чужди, защото не ги познаваме още. Върѣки всичко, все пакъ трѣбва да се каже нѣщо, което трѣбва да се има предъ видъ и отъ правителството, а така сѣщо и отъ всички опѣви, които влагатъ известенъ интересъ въ арбитражнитѣ дѣла.

За да повдигна предъ васъ този въпросъ, азъ добихъ куражъ и отъ туй, че нашата юридическа литература повдига сѣщия този въпросъ. Вече работата се касае не до борбата на партизани, които могатъ да дирятъ едно оржие въ случая за защита на своята партийна кауза, но до една кауза, която се издига надъ партийната и надъ партийнотото. Както вестникътъ на българскитѣ адвокати, така и вестникътъ на българскитѣ съдии, нека добавя, и списанието на българскитѣ инженери и архитекти, всички повдигатъ въпроса за арбитражнитѣ съдилища; всички тѣ прѣко или косвено изказватъ своето недоволство отъ начина, по който сѣ разрешени досега спороветѣ между предприемачитѣ и държавата. Ако на насъ, политичитѣ, може да се хвърли укоръ, че се увличаме — при всичко че тукъ дума за увличане не може да става — то този упрѣкъ не може да се отправи къмъ печатнитѣ органи на адвокатитѣ, на съдитѣ и на инженеритѣ, които въ случай, трѣбва да се предполага — и азъ съмъ убеденъ въ това — търсятъ обективната правда, а не дирятъ да защитятъ субективно интереситѣ на едно или друго съсловие.

Г. г. народни представители! У насъ се е обърнало внимание предимно на едната страна на въпроса. Азъ нея малко ще я зачекна. Това е въпросътъ до възнагражденията на съдитѣ и адвокатитѣ и до голѣмия брой адвокати, които сѣ ангажирани въ защита на държавата по тѣзи процеси, адвокати вземани главно изъ срѣдата на народното представителство. Искатъ да видятъ въ това неутралнитѣ страни едно недостатъчно загрижаване за доброто защищаване интереситѣ на държавата; нѣкои искатъ да подозрѣтъ, че имаме едно увличане, за да се обла-

годетелствуватъ едни или други приятели, които излизатъ отъ нашата депутатска срѣда, въ ущърбъ на държавнитѣ интереси. Азъ на тази страна на въпроса нѣма да се спрамъ много, но ще забележа, че би трѣбвало народнитѣ представители да стоятъ малко по-настрана, за да не пада укоръ върху тѣхъ, че чрезъ такъвъ единъ начинъ се упражнява влияние или се създаватъ условия за една парламентарна корупция. Азъ мога да изкажа предъ васъ и моето смущение отъ това, че и съдитѣ сѣ си присѣдили едно доста голѣмо възнаграждение, което е доста тежко за слабитѣ податни сили на българския народъ. Но, г. г. народни представители, тази страна на въпроса е толкова ясна, че за нея остава всѣки да сѣди както обича. Азъ ще я отмина и ще докосна другата страна — същността на издаденитѣ решения.

Намирамъ и заявявамъ това открито предъ васъ, колкото и да уважавамъ актоветѣ на съдебнитѣ органи, че тѣ недостатъчно сѣ защитили интереситѣ на хазната и че въ своитѣ решения тѣ сѣ направили по много въпроси съществени отклонения отъ началата на справедливостта и правото.

Г. г. народни представители! Прави ми впечатление, че на предприемачитѣ е присѣдена общо такава сума, за каквато тѣ сѣ претендирали въ своитѣ рекламации, като не я обръщаме въ златни франка, а като правимъ смѣтката въ пашенски левове. Предприемачитѣ сѣ подали своитѣ рекламации въ размѣръ на около 20—25 милиона лева. Азъ говоря за рекламациитѣ по спороветѣ, за които вече арбитражнитѣ съдилища сѣ се произнесли. Ако се направи смѣтка на сумитѣ въ пашенски левове, които сѣ присѣдени въ полза на предприемачитѣ, ние ще видимъ, че тѣ ще възлѣзатъ на около 25 милиона лева. Съ други думи, въ края на крапцата, ще излѣзе, че за колкото сѣ претендирали предприемачитѣ, толкова сѣ имъ присѣдили и арбитражнитѣ съдилища.

Г. г. народни представители! Защо трѣбва да повдигнемъ въпросъ за отклонение отъ началата на правото и на справедливостта? Най-първо затова, защото — нека го заявя открито — мене се вижда неоснователно — да не употрѣбѣя думата беземислица — да се присѣждатъ рекламации въ златни лева, макаръ и съдѣтъ, ръководенъ отъ началата на справедливостта, да е постановилъ, шото срещу 100 л. държавата да плати само 35 л. За мене единъ такъвъ договоръ нѣма сила или пѣкъ той трѣбва да бѣде коригиранъ по единъ начинъ справедливъ, чрезъ едно разумно тълкуване, когато обстоятелствата сѣ толкова съществено измѣнени, шото и най-обикновенитѣ разумъ може да отговори, какво намѣреніето на странитѣ, когато сѣ сключвали договора, никога не е било да се плати въ този размѣръ, въ който би трѣбвало да се плати, ако държимъ смѣтка на буквалнитѣ изрази на договора. Азъ мисля, г. г. народни представители, че никога не е било въ намѣрение на никой български предприемачъ, нито за единъ моментъ той не е могълъ да си помисли, че ще дойде денъ да му присѣждатъ златни франка въ време, когато разликата въ курсоветѣ е такава грамадна, шото прави вече невъзможно буквалното приложение на сключената навремето договоръ. Съ други думи, то ще бѣде случаятъ, когато се поиска да се платятъ 2 милиарда лева, вмѣсто 60 или 70 милиона златни лева, уговорени въ договора и рекламациитѣ още преди голѣмата война.

По времето, когато сѣ сключени договоритѣ съ държавата, каква е била, г. г. народни представители, разликата между златния и сребърния или книжния левъ? Нѣкои отъ васъ се занимаватъ съ финансови операции и могатъ да дадатъ единъ по-точенъ отговоръ, но азъ съмъ запомнилъ едно — че тази разлика се изразяваше въ ажиото, което въ най-лошия случай достигна 16 гроша на 20 л. златни — 23/20 л. По-голѣма разлика въ курса никога не е имало. И ако е употрѣбенъ въ договора изразътъ „френски франкове“, това не значи, особено когато предприемачътъ е българинъ, съдѣлката се върши въ България, срѣдствата се намиратъ въ България, че трѣбва днесъ да му се плати въ златенъ курсъ.

Защо предприемачитѣ претендиратъ за тѣзи баснословни обезщетения? Тѣ ги искатъ за допълнителнитѣ работи, за които е доказано, че сѣ извършени и, следователно, държавата трѣбва да ги плати. Предприемачътъ ще ви каже: азъ платихъ на работници за извършване на земената работа толкова — това е главната работа, платихъ за материяли, за тухли, за дъски и за други работи, които съмъ доставилъ, такава и такава сума. За тѣзи работи предприемачитѣ казватъ, че сѣ задлъжни на Българската народна банка, сключили сѣ заеми отъ нея, за да

платят на своите работници, акорданти, майстори, на всички, съ които те сж имали работа. Е добре, въ шо сте платили, г-да, отъ 1905 до 1912 г., за да искате да ви се плаща сега въ златни франкове? Колко струваше тогава километъръ линия въ български левове? Единъ километъръ отъ най-скъпата линия тогава по договоритѣ не струваше повече отъ 160—170 хиляди български лева. На какво основание вие, които казвате, че имате да дължите на Българеката народна банка, искате сега да ви се плати въ златенъ курсъ, за да отидете отъ тѣзи пари да платите на Българската народна банка вашия дългъ, да кажемъ, 100.000 л., срещу който вие получавате милионъ?

Ето кое е съществено отклонение отъ началата на правото и на справедливостта. И понеже, г. г. народни представители, съгласно договоритѣ, арбитражнитѣ сждища решаватъ по съвестъ и по справедливостъ, азъ мисля, че при дневнитѣ измѣнени обстоятелства, дори ако се приематъ претенцитѣ на предприемачитѣ за напълно установени и доказани, то, шо се касае до курса, по който трѣбва да имъ се плати, тѣ не сж прави.

Азъ бихъ разбралъ особеното мнение на единъ отъ сждитѣ да се плати на предприемачитѣ напълно въ златенъ курсъ, но ако се намрахме въ единъ нормални времена, каквито бѣха преди войнитѣ. Тогава тази юриспруденция би могла да има резонъ. Въ арбитражния сждъ странитѣ си турятъ адвокати, отъ които всеки единъ защитава каузата на своя клиентъ и е готовъ да наведе всички доводи, които говорятъ въ полза на каузата на неговия клиентъ, макаръ и да се отклоняватъ съществено отъ началата на справедливостта. Ако вървимъ по тази логика и това мнение, защо да не приемемъ да осъдимъ държавата да плаща напълно въ златни франкове? Защо да се прави това отклонение, което, ржководенъ отъ началата на справедливостта, е направилъ сждътъ, като е допустналъ вмѣсто 100 франка държавата да плати само 35 франка?

Г. г. народни представители! Азъ нѣмамъ време, што се смѣтамъ за задълженъ да влизамъ въ обстоятелственъ разборъ на мотивитѣ и на съображенията, които говорятъ въ полза на едната или на другата страна. За мене е достатъчно само да ви обрна вниманието, че смѣтамъ, какво решенията на арбитражния сждъ, доколкото и да ги уважавамъ, не отговарятъ достатъчно на началата на правото и на справедливостта и че държавата незаслужено се товари съ излишни разходи; незаслужено, повтарямъ, защото се съмнявамъ въ българскитѣ предприемачи. Не е тукъ въпросъ до хвърляне камъкъ противъ капиталиститѣ, но никой отъ васъ, който познава работитѣ въ нашето строителство, нѣма да отрече, какво нашитѣ предприемачи иматъ еклонността да си навакватъ печалби не по договоритѣ, които първоначално сж заключили, а отъ страннитѣ и добавъчни работи, отъ вредитѣ и загубитѣ за неустойка на държавата, отъ това, че държавата не устояла на задълженията си, че се оказала немарлива, понеже нейнитѣ чиновници сж се подали на предприемачески влияния и пр. и пр. За мене е установено, че въ 90% отъ случаитѣ предприемачитѣ си правятъ тѣзи смѣтки. Не сж тѣ, които нѣма да ошеятъ държавата. Тѣ искатъ да се възползуватъ именно отъ тѣзи добавъчни работи. И заради това нека не ви се види чудно, че и въ този случай, както и въ всички други, тѣ постъпватъ по единъ и сжи начинъ. Единъ предприемачъ взема предприятие за 11 милиона лева, а прави рекламация за 10 милиона лева; той си казва: „Отъ 10-тѣ милиона лева каквото изкарамъ, това ми е къръ!“

По първитѣ рекламации на предприятнето София—Романъ държавата бѣ осъдена да плати вмѣсто 6 милиона, 3 милиона лева — наполовина. А защо трѣбва освенъ това държавата да плаща за 10 години лихва? Г. г. народни представители! Да се платятъ 10% лихва за 10 години значи, че ако държавата е осъдена да заплати 600.000 зл. франка, въ сжщностъ тя ще заплати 1.200.000 златни франка, защото тѣ сж се удвоили. И сж се удвоили, но кой вина? Ето пакъ едно интересно питане. Освенъ това имаме мораторни години; имаме законъ за мораторнума, който повелява, че златото се плаща въ книжни левове. Ако случаятъ не е идентиченъ, той е много аналогиченъ, за да ви покаже, какъде е разумътъ и волята на законодателя.

Ето защо, възъ основа на всичко това, азъ се осмѣлявамъ да попитамъ г. министра на желѣзницитѣ да ми отговори: при сегашното положение не смѣта ли да направитѣ нѣкои измѣнения въ закона, като прехвърли разглеждането на споровѣтѣ между държавата и предприемачитѣ на

обикновенитѣ сждища, представляващи по-голъма гаранция, отколкото адвокатскитѣ арбитражни сждища? Второ не смѣта ли, че трѣбва да се създаде още една инстанция, както повелява законътъ за гражданското сждопроизводство, както сж пледирали и много представители на опозицията, когато се създаваше законътъ за арбитражнитѣ сждища? Азъ мисля, че тѣзи съображения не сж обезсилени. Напротивъ, решенията на арбитражнитѣ сждища ни показватъ, че трѣбва да се направи нѣщо въ това отношение. И понеже мисля, че е дошло време да правимъ икономии — това чувамъ и отъ финансовия министъръ — ние трѣбва да ги направимъ тамъ, дето сж възможни.

Лесно е, разбира се, да се каже: какво сж 20 милиона лева, какво сж още 20 милиона лева, какво било да хвърлимъ на българскитѣ строители 100 милиона лева, както вчера хвърляхме за обезщетение на виновнитѣ по чл. 4 отъ закона за народната катастрофа други 100 милиона лева? Това сж нищо пари. Тѣ не сж нищо, г. г. народни представители, тѣ сж нѣщо; това сж — обществото има право да го каже — едни репарации, които на нова смѣтка ще легнатъ върху гърба на българския народъ. Съ какво право ще искаме ше да ни отложатъ репарациитѣ, когато ние сами си патрूपваме нови репарации? Защо държавата сега бърза да разреши всички тѣзи спорове, за да отрупа своитѣ бюджети съ нови задължения и да облагодетелствува — ше употреби този изразъ — едни предприемачи, които никога не сж вървали, че тѣхнитѣ искания въ основата си сж прави и винаги сж смѣтали, че трѣбва да направятъ нѣщо, за да получатъ бакшишъ отъ държавата? (Ржкоплѣскания отъ социалдемократитѣ и отъ нѣкои радикали)

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. министърътъ на желѣзницитѣ.

Р. Маджаровъ (д. ст.): Бихъ желалъ да кажа нѣщо.

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Нѣмате думата. Това е питане, г. Маджаровъ.

Министъръ В. Молловъ: Г. Маджаровъ иска думата за лично обяснение.

Министъръ К. Георгиевъ: Г. г. народни представители! Г. Пастуховъ разви предъ васъ питането си, което е депозирано, съ следуюция текстъ: (Чете) „Първо, въ какво положение се намиратъ арбитражнитѣ дѣла по споровѣтѣ на предприемачитѣ по постройка на желѣзницитѣ съ държавата и второ, предъ видъ на полученитѣ резултати, не смѣта ли, че отъ гледище на държавнитѣ интереси е по-предпочително, што тѣзи спорове да се разглеждатъ предъ обикновенитѣ сждища по общия редъ, а не отъ специални арбитражни сждища.“ Г. Пастуховъ разви своето питане и предимно се спре върху историческата страна на въпроса, като ви описа въ подробности, какъ именно е билъ сложенъ той още презъ 1915 г., даже въ 1914 г., когато бившето либералско правителство е внесло закона за установяване на специаленъ арбитраженъ сждъ, на който да се подложатъ за разглеждане всички спорове, които по него време сж били възникнали между държавата и главнитѣ предприятия по постройка на държавни желѣзници и пристанища.

Г. Пастуховъ е напълно последователенъ на себе си, когато поддържа, че наистина разглеждането на тѣзи дѣла би трѣбвало да бжде отнесено въ общитѣ сждища, а не въ специални арбитражни сждища, защото той още презъ 1915 г., при второто четене на този законопроектъ, наистина се е помъчилъ да се обоснове доста напространно, че тѣзи въпроси, отъ гледище на държавнитѣ интереси, по-правилно би било да бждатъ подложени на разглеждане предъ общитѣ сждища. Обаче самъ г. Пастуховъ не е могълъ да избегне алтернативното разглеждане на въпроса и да изкаже мнение като какъвъ именно трѣбва да бжде сждътъ, ако най-после, върѣйки неговото разбиране, се намѣри за необходимо дѣлата да бждатъ подложени на разглеждане отъ специални арбитражни сждища. И именно когато е изтъквалъ своето мнение по този въпросъ, той главно е изисквалъ, што арбитражниятъ сждъ да има две главни качества: първо, той да не бжде отъ чужденци, както е изисквалъ текстътъ на предложението по него време законопроектъ, и, второ, самитѣ решения на сждищата да бждатъ мотивирани, чрезъ което да се даде една по-голъма гаранция за прав-

дивостта на тѣзи решения, т. е. за това, че тѣ сж обосновани на правото.

Мнението на правителството, което е поддържало тогава законопроекта, е било подкрепено от г. Никола Мухановъ. Той е поддържалъ становището, че наистина този родъ дѣла, поради своето естество, по-правилно е да бъдатъ отнесени за разглеждане отъ арбитражни съдилища. Но той отъ своя страна също така е поддържалъ, че тѣзи арбитражни съдилища ще трѣбва да иматъ качествата, които именно е изисквалъ отъ своя страна г. Пастуховъ, като между другото е изтъквалъ и необходимостта — да се осигури една втора инстанция при решаването на този родъ спорове.

Тая страна на въпроса наистина би имала значение, ако се касаеше не да се отговори точно на ония въпроси, които е поставилъ г. Пастуховъ въ писмено денюзираното питане, а се касаеше на нова смѣтка да се разглежда и пререшава не само единъ пътъ решения презъ 1915 г. въпросъ, а следъ това на два пъти подлагани на разглеждане и въ настоящата Камара на два пъти пререшаванъ въпросъ. Не се касае сега да се връщаме и изоснова да разглеждаме този принципиално разглежданъ още презъ 1915 г. въпросъ, а се касае собствено да се даде една смѣтка за онова, което до тоя моментъ е направено отъ страна на арбитражнитѣ съдилища при разглеждането на тѣзи въпроси, и давайки си тази смѣтка, да направимъ едно заключение, дали наистина надеждитѣ, които сж били възлагани на тѣзи арбитражни съдилища въ тази форма, въ която тѣ сж прокарани съ дветѣ последователни измѣнения, които станаха въ тази Камара, сж оправдани не само за едната, но и за другата страна, защото единъ съдъ трѣбва да държи добра смѣтка за дветѣ страни.

Азъ пристѣпвамъ направо къмъ въпроса, така както го поставя г. Пастуховъ, затуй защото считамъ, че е твърде неудобно въ този моментъ да разглеждаме именно изоснова и изначало въпроса, трѣбва ли да бъдатъ подлагани дѣлата на арбитражни съдилища или на обикновени съдилища.

Г. Пастуховъ иска да знае въ какво положение сж въ този моментъ дѣлата.

Съгласно закона, Министерскиятъ съветъ се е занимавалъ съ въпроса и на 19 декемврий 1924 г. съ едно постановление, допълнено следъ това на 7 май 1925 г., е решилъ да се образуватъ арбитражни съдилища за 9 главни предприятия, отъ които 7 за желѣзопътни постройки и 2 за пристанищни такива. По силата именно на тия решения на Министерскиятъ съветъ сж се образували отдѣлни арбитражни дѣла, като, съ огледъ на известна икономия на държавата, вмѣсто всеко дѣло и всеки споръ да се постави на отдѣленъ арбитраженъ съдъ, дѣлата сж се сумирали и по нѣколко сж били слагани за разглеждане въ арбитражни съдилища.

По този начинъ за 9-тѣ дѣла сж образувани всичко три арбитражни съдилища, отъ които първиятъ арбитраженъ съдъ е разгледалъ и вече решилъ спороветѣ по три дѣла, а именно спорове, които сж възлизали на 15.530.256 златни лева, безъ лихвитѣ, а съ лихвитѣ — кръгло на около 35 милиона златни лева, по които арбитражниятъ съдъ е осъдилъ държавата на суми, които, групирани и приведени въ злато, възлизатъ на 943.899-17 л. или на около 25 милиона и нѣколко стотинъ хиляди лева книжни.

Вториятъ арбитраженъ съдъ отъ началото на месецъ декемврий разглежда други четири арбитражни спорове. Той е вече къмъ срѣдата на своята работа. Споредъ помнителнитѣ записи, той е длъженъ да приключи и да даде едно решение по разглежданитѣ въпроси до 28 априлъ т. г. Такъвъ е срокътъ.

Третиятъ арбитраженъ съдъ е формиранъ на 29 ноемврий. Той извърши подготовителната си работа и е вече въ заседание. Отъ началото на този месецъ той разглежда дветѣ дѣла, които сж и най-големитѣ дѣла.

Това е състоянието на въпроса въ този моментъ. Значи три отъ дѣлата сж вече разглеждани, по тѣхъ решени има; шестъ дѣла се намиратъ въ две арбитражни съдилища, които именно въ този моментъ разглеждатъ шестѣ спора между предприемачитѣ и държавата.

Следъ въпроса: „Въ какво положение се намиратъ дѣлата“ — въпросъ, на който се постаряхъ да отговори — г. Пастуховъ поставя вторъ въпросъ, а именно: „Предъ видъ на полученитѣ резултати, не смѣта ли, че отъ гледище на държавнитѣ интереси е по-предпочително, щото тѣзи спорове да се разглеждатъ предъ обикновенитѣ съдилища по общия редъ, а не отъ специални арбитражни съдилища?“

Въ втория въпросъ, както виждате, преди всичко има една констатация, която прави г. Пастуховъ и която той се постара и тукъ отъ трибуната да изнесе. Предъ видъ, полученитѣ резултати, се поставя именно вториятъ въпросъ. Отъ начина, по който е поставилъ той втория въпросъ, е явно, че той е недоволенъ отъ полученитѣ резултати и, следователно, се явява твърде естествено поставянето на този въпросъ: „Не смѣта ли правителството за необходимо да се прехвърлятъ тѣзи дѣла отъ арбитражнитѣ съдилища въ обикновенитѣ съдилища?“

Отъ отговора, който дадохъ по първия въпросъ, явно е, че нѣма възможностъ за изземване на дѣлата изъ арбитражнитѣ съдилища, въ които тѣ се намиратъ — арбитражни съдилища, оформени и съставени още въ края на месецъ ноемврий м. г. и които разглеждатъ вече дѣлата отъ толкова време насамъ.

Обаче азъ съмъ длъженъ да се спра преди всичко върху оная констатация, която дава право и основание на г. Пастуховъ именно да зададе, да постави цитирания въпросъ.

Ще ви дамъ, г-да, нѣколко данни, които да ви дадатъ възможностъ сами да си съставите понятие и да направите една своя преценка. Защото считамъ, че по въпроситѣ, които тукъ се изнасятъ и които се поставятъ на едно пообстойно обекждане, като се навлиза почти въ съществуване имъ — работа твърде неудобна за Народното събрание — по тоя родъ въпроси не удобно е да се каже едно категорично мнение, а е по-добре да се дадатъ освѣтления и всеки единъ отъ васъ да се постави въ положение, базирайки се на автентични данни, да си състави свое мнение.

По третѣ предприятия: Борушица — Тулово — Стара-Загора, Царева ливада — Габрово и Левски — Свищовъ, които сж вече разглеждани отъ завършила работата си арбитраженъ съдъ, е рекламирано, безъ лихвитѣ, платими въ злато, 15.530.000 л., а съ лихвитѣ повече отъ 30 милиона, близо 35 милиона зл. лева. Присъдено отъ помнителния съдъ въ лева златни: по предприятието Левски — Свищовъ — 670.832-35 л.; по предприятието Царева ливада — Габрово — 453.784-92 л.; по предприятието Борушица — Тулово — Стара-Загора — 604.377 л. Всичко 1.728.924-27 л.

И. Симеоновъ (д): Безъ лихвитѣ. Дребна работа!

К. Пастуховъ (с. д): Лихвитѣ удвояватъ капитала за 10 години, г. министре, а годинитѣ сж повече отъ 10.

Министъръ К. Георгиевъ: Лихви 10% и 8% върху присъдената сума, смѣтано до 31 декемврий 1925 г.: по предприятието Левски — Ловечъ присъдено 353.416-84 л.; по предприятието Царева ливада — Габрово — 261.722-58 л.; по предприятието Борушица — Тулово — Стара-Загора — 352.721-12 л. Всичко присъдено лихви 967.860-54 л.

Присъдената сума, заедно съ лихвитѣ, възлиза на 2.696.854-81 л. златни. Присъдената сума и лихвитѣ, валоризирани, споредъ решението, 100 л. за 35 златни лева, възлизатъ, безъ да цитирамъ поотдѣлно, за третѣ предприятия на 943.899-17 л. Присъдената сума, приведена въ днешни книжни лева, възлиза на 25.362.560 л.

Въ тая сума, г-да, която ви цитирахъ, а именно 943.899-17 л. златни се включва и сумата, произхожда отъ глоби, одържани отъ предприемачитѣ и която за третѣ предприятия възлиза на 1.002.980 златни лева, която сега арбитражнитѣ съдилища присъждатъ, че трѣбва да имъ се възвърне и се възвръща. Тая сума, заедно съ всичко друго присъдено, следъ като се валоризира, се превръща на 943.899-17 л. златни.

Обаче, за да имаме една по-ясна представа за онова, което е решено вече по тѣзи три дѣла, необходимо е да се обърнемъ къмъ миналото и да видимъ какво е било присъждано тогава. Защото най-малко Народното събрание би могло да се превърне въ една друга инстанция на арбитраженъ съдъ и да разглежда въпроситѣ по същество, за да може да добие една абсолютно вѣрна представа за правдивостта на присъдената сума. Нѣмамъ друга база, освенъ базата на сравнението. И азъ именно затуй, смѣтайки, че е необходимо да се даде на народното представителство възможността да си даде добъръ отчетъ за онова, което въ туй отношение въ миналото се е получавало чрезъ съответнитѣ арбитражни съдилища, съставени отъ чужденци и сегашнитѣ арбитражни съдилища, съставени отъ българи, ще ви процитирамъ решенията на бившитѣ арбитражни съдилища, за да добиете една по-ясна представа, сравнявайки ги съ тѣзи, които сж взети отъ сегашнитѣ арбитражни съдилища.

Първо, София — Романъ, рекламирано, безъ лихвитъ, 9.797.525 л., приеждено 4.291.339 л.; присъденото възлиза на около 47% отъ рекламираната сума. Второ, Романъ — Плъвентъ — Шумецъ, рекламирано 6.462.163 л., присъдено 3.301.982 л.; присъденото възлиза на 51% отъ рекламираната сума. Трето, варненското пристанище, при първото му разглеждане, рекламирано 7.777.519 л., приеждено 2.018.984 л.; присъденото възлиза на 28% отъ рекламираното. Общо рекламирано 24.037.207 златни лева, общо присъдено, за тритъ предприятия, 9.612.305 златни лева. Присъденото възлиза на 40% или $\frac{2}{5}$ отъ рекламираното, когато присъденото сега 943.000 златни лева, въ сравнение съ рекламираното 15.533.000 златни лева, отговаря на 6% или на $\frac{1}{17}$ отъ рекламираната сума.

Тъзи резултати, такива, каквито ги виждаме, мисля, че най-малко даватъ основание да се повдига и постави въпросътъ за прехвърляне дълга отъ арбитражнитъ съдилища въ обикновенитъ съдилища. Този въпросъ би могълъ да се повдигне и да се разреши презъ 1924 и 1925 години, когато законътъ бѣше представенъ на вашето внимание и се направиха онѣзи промѣни, чрезъ които се внесеха подобренията, които сѣ били изисквани въ миналото при второто и третото четене на законопроекта презъ 1915 г.

Г. Кръстю Пастуховъ, макаръ и мимоходомъ, засегна и въпроса за възнаграждението на адвокатитъ и съдититъ, като намѣри, че съ него също така е оцетена държавата. Азъ не бихъ навлизалъ въ този въпросъ и считамъ, че добре би било той да бѣде отминатъ, за да не се разгорещаватъ страститъ и да се внасятъ и тукъ, въ Народното събрание, по единъ пътъ засега, макаръ и мимоходомъ, струва ми се, че е умѣстно наратко да спира вашето внимание на него, безъ да давамъ една категорична преценка, а само да ви дамъ данни за това възнаграждение въ миналото и сега и вие сами да ги съпоставите и да направите своето заключение. Въпросътъ за възнаграждението на съдититъ и адвокатитъ е въпросъ отъ такова естество, че допуска много субективизъмъ. Въ него могатъ да бѣдатъ преплетени много елементи и едни могатъ да обърнатъ внимание и да дадатъ цена повече на пѣтокъ отъ тѣхъ, а други — на други. Затова азъ считамъ за най-удобно само да ви дамъ данни по отношение възнаграждението на съдититъ и адвокатитъ въ миналото и сега и да ви оставя съвършено свободни да прецените, какво се плаща сега и какво се е плащало въ миналото и да заключите, дали сега държавата наистина е била оцетена въ сравнение съ миналото.

По дѣлата Борушица — Тулово — Стара-Загора, Царева ливада — Габрово и Левски — Свишовъ, както ви казахъ, сѣ рекламирани 15.530.000 златни лева, заедно съ лихвитъ около 35 милиона лева. За тѣзи дѣла държавата е имала осемъ адвокати — почти толкова, колкото е имала и противната страна въ лицето на предприемачитъ. По дѣлата Мездра—Враца—Видинъ, Девня—Добричъ, русенското пристанище и свишовското пристанище, които влизатъ въ втория помирителенъ съдъ, и по дѣлата Търново—Тръвна—Борушица и Радомиръ — Кюстендилъ — турската граница, които влизатъ въ третия помирителенъ съдъ, всичко шестъ дѣла, сѣ условени 12 адвокати, отговарящи на числото на адвокатитъ на противната страна. За шесттъ дѣла е предвидено и присъдено възнаграждение 1.800.000 л. А всичко за деветтъ дѣла е условено адвокатско възнаграждение 2.750.000 л. книжни, които отговарятъ на около 100.000 л. златни. Следователно, на дѣло се пада по около 11.000 л. златни. Въ миналото по дѣлото София — Романъ, гледано презъ 1901 г., е платено адвокатско възнаграждение: на единъ адвокатъ чужденецъ 58.000 л., на шестъ мѣстни адвокати — 72.000 л. или всичко 130.000 златни лева. А сега за деветтъ дѣла сѣ платени всичко 100.000 златни лева. По дѣлото Романъ—Плъвентъ—Шумецъ, разглеждано презъ 1924 г., е платено: на единъ адвокатъ чужденецъ 40.000 л., на трима мѣстни адвокати — 24.000 л. или всичко 64.000 л. По дѣлото за варненското пристанище е платено: на двама адвокати чужденци 60.000 л., на трима мѣстни — 24.000 л. или всичко 84.000 л. Всичко за тритъ дѣла сѣ платени 278.000 л., които по днешния курсъ отговарятъ на 7.506.000 л. или срѣдно на едно дѣло по 92.700 л. златни, когато сега ще платимъ за деветтъ дѣла 100.000 л. златни. Значи сега за всеко дѣло е платено адвокатско възнаграждение осемъ пъти и пѣщо по-малко, отколкото въ миналото, разбира се, изчислено въ злато.

Ще се спира и на въпроса за съдийското възнаграждение. Направи се тукъ укоръ на съдититъ за голѣмитъ възнаграждения, които сѣ си опредѣлили. Азъ пъкъ нѣма да влизамъ въ преценка на възнаграждението, но ще си позволя само да ви дамъ данни за съдийското въз-

награждение сега и въ миналото. За първитъ три дѣла тримата арбитражи сѣ си присѣдили по 600.000 л. всекому или всичко 1.800.000 л., отъ които половината — 900.000 л. — ще плати държавата. Значи държавата плаща срѣдно на дѣло по 300.000 л. Не бива да се забравя, че нашитъ съдци не сѣ освободени отъ данъкъ върху това възнаграждение, който данъкъ възлиза на около 100.000 л. едному, когато съдититъ чужденци въ миналото сѣ били освободени отъ данъкъ върху възнаграждението. Тъй щото, тѣ ще получатъ по 500.000 л., отъ които държавата ще плати чисти 200.000 л. на дѣло. Какво възнаграждение е платено на арбитражитъ за миналитъ арбитражни дѣла? По дѣлото София — Романъ за арбитражи е платено 150.000 л. златни, за единъ експертъ — 25.000 л. златни или всичко 175.000 л. златни. По дѣлото Романъ — Плъвентъ — Шумецъ за арбитражи е платено 120.000 л. златни. По дѣлото за варненското пристанище за арбитражи е платено 107.000 л. златни. Всичко за тритъ дѣла е платено 402.000 златни лева или 10.854.000 книжни лева, отъ които за смѣтка на държавата 5.427.000 л. Когато за решенитъ три арбитражни дѣла държавата ще плати всичко 600.000 книжни лева, следъ като се присѣдне данъкъ занятию.

И. Симеоновъ (д): Съдититъ не сѣ ли имали тѣзи ценни сведения по-рано!

Министъръ К. Георгиевъ: Съ даннитъ, които ви давамъ, съвсемъ не искамъ да кажа, че възнаграждението, което сѣ си опредѣлили съдититъ, е малко или голѣмо. Въздръжамъ се отъ една категорична преценка, защото тукъ, както казахъ, могатъ да бѣдатъ приплетени и да надтежиятъ различни елементи; всеки споредъ склонността си може да даде тежестъ на единъ, другъ или трети елементъ. Едно нашѣло обективно мнение е мѣчно да се даде по единъ тѣй деликатенъ въпросъ и азъ се въздръжамъ да дамъ такова. Вие, обаче, имате даннитъ и сте въ положение да направите сами за себе си съответната преценка. Струва ми се, обаче, че е твърде неудобно да се внася повече страсть по този въпросъ, който е тѣй много деликатенъ, особено при наличиността на шестъ дѣла, които въ този моментъ се памиратъ въ рѣцетъ на арбитражнитъ съдилища и въ тия на повѣреницитъ на държавата. Най-малко е умѣстно чрезъ едно категорично мнение по въпроса да влечемъ въ една или друга смисълъ. Държейки смѣтка, че въпросътъ е деликатенъ, азъ се ограничавамъ само да изнеса предъ васъ даннитъ, които ще ви позволятъ да си съставите едно по-точно разбиране.

Специално по прехвърлянето на останалитъ шестъ дѣла отъ арбитражнитъ съдилища въ обикновенитъ съдилища имамъ да кажа, че днесъ е вече твърде много късно да се повдига този въпросъ. Умѣстно би било той да бѣше се повдигналъ и решенъ отъ васъ презъ 1924 или 1925 г., когато на два пъти се измѣняше законътъ отъ 1915 г., и се внесеха известни подобрения, които даже споредъ изнесеното презъ сѣщата година разбиране на г. Пастухова, направиха арбитражния съдъ достатъчно пригоденъ да отговори на добре разбранитъ интереси на държавата и да разрешава въпроситъ въз основа на правото. (Ръжкоплѣскания отъ говорителитъ)

Председателствуващъ д-ръ Б. Вазовъ: Има думата г. Пастуховъ, за да каже доволенъ ли е отъ отговора на г. министра.

К. Пастуховъ (с. д): Г. г. народни представители! Азъ трѣбва да констатирамъ предъ васъ, че що се отнася до фактитъ, които изнесе г. министърътъ, между мене и него нѣма никакво различие. Той даже се постара да бѣде доста резервиранъ. Това отъ една страна, е хубаво, но отъ друга страна има своитъ несгоди. Министърътъ е длъженъ да изложи не само фактическото положение на работата, но да изкаже също така своето мнение, колкото и да е резервирано то, като представителъ на държавата, защото очевидно е, че важни държавни интереси сѣ засегнати тукъ. Азъ не мисля, че държавата е съвършено закѣсенѣла да запази своитъ интереси, ако и да признавамъ, че като сме оставили презъ 1924/1925 г. да минатъ измѣненята на закона безъ разискване, ние сме увредили интереситъ на държавата и трѣбва всецело да си признаемъ вината за това. Обаче, при всечкото закѣснение, не е изключенъ единъ изходъ, стига това да бѣде мнение и на правителството.

Азъ мисля, че правителството има възможностъ да създаде една втора инстанция за решенитъ дѣла, а за онѣзи, които не сѣ решени, има възможностъ да намѣри другъ начинъ за разрешаването имъ, освенъ предвидения въ закона. Това нѣма да бѣдатъ революционни актове отъ

страна на правителството, това сж актове напълно въ реда на нѣщата.

А. Урумовъ (д. сг): Болшевишки.

К. Пастуховъ (с. д): Никакъвъ болшевизъмъ нѣма тукъ. Защото, ако едната страна не желае арбитраженъ съдъ, другата не може зорланъ да я накара. Представете си, че предприемачитѣ оттеглятъ своитѣ съдии и адвокати. Кой ще разглежда процеситѣ?

Д-ръ П. Джидровъ (с. д): Окръжниятъ съдъ.

К. Пастуховъ (с. д): Ето ви единъ изходъ, който не е болшевишки. Когато въ 1915 г. се е приемалъ законътъ, отъ всички представители на опозицията се е подчертала необходимостта отъ създаването на една втора инстанция, ако се приеме, че дѣлата трѣбва да се разглеждатъ отъ арбитраженъ съдъ. Тогаващото правителство по свои съображения искаше по единъ ловъкъ начинъ да претупа работата, безъ да се разбере достатъчно ясно, дали всички разпоредби на главата за помирителния съдъ отъ гражданското съдопроизводство се отмѣняватъ съ закона, който се създава, или остава въ сила. При третото четене опозицията повдигна въпросъ за втора инстанция и поиска отговоръ отъ тогавашния министъръ на желѣзницитѣ. Отъ неговия отговоръ се разбира, че нѣма да има втора инстанция. Азъ си спомнямъ, че даже г. Фаденхехтъ говори за нуждата отъ втора инстанция и считаше, че е скандалъ да се отнема възможността при всички случаи на коя и да е отъ странитѣ, а особено на държавата, да обтжжи решението на арбитражния съдъ.

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. сг): И дветѣ страни сж равни. Защо казвате: „особено на държавата“?

К. Пастуховъ (с. д): Която страна има интересъ да обтжжи, да не ѝ се прегражда пактътъ, било че решението на арбитражния съдъ не е мотивирано, било че не е основано на законитѣ, било че въ неговата основа лежи единъ елементъ на углавна отговорност и т. н. причини, които сж изредени въ закона за гражданското съдопроизводство. Коя нужда накара тогавашното правителство да премахне втората инстанция?

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. сг): Опитътъ съ Варненското пристанище.

К. Пастуховъ (с. д): Не толкова опита съ варненското пристанище, колкото желанието на правителството да услужи на предприемачитѣ, които искаха арбитражъ да бѣдатъ само чужденци и да нѣма никаква друга инстанция. Азъ си спомнямъ също така, че когато законопроектътъ дойде на второ четене, г. Ляпчевъ се вдигна и заявя на Радославова: „Вие единъ видъ ни измамвате, защото отъ вашитѣ думи при първото четене разбрахме, че законътъ е погребанъ, а сега искате да бързате съ него“. Ето защо, споредъ мене, има единъ изходъ и за решенитѣ дѣла, а особено за дѣлата, които не сж решени.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Свършете, г. Пастуховъ.

К. Пастуховъ (с. д): Не сж минали още петъ минути.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Минаха. Азъ винаги Ви давамъ да говорите повече време. Въ началото говорихте единъ часъ.

К. Пастуховъ (с. д): Добре, свършвамъ.

Г. г. народни представители! Азъ не искамъ да се спирамъ много на хонораритѣ на съдитѣ и на адвокатитѣ. За едни той може да е дребенъ въпросъ. Азъ само съмъ съгласенъ, че държавата е ангажирада твърде много адвокати. Но азъ не искамъ да говоря по него въпросъ. Сравненията, които прави г. министърътъ съ възнагражденията за миналитѣ арбитражни дѣла, не сж доказателство за насъ, че сега не е платено много, защото тогава съдитѣ бѣха чужденци и тѣ си опредѣляха хонорара, както си обичаатъ. Но когато въпросътъ е за възнаграждението на съдии и адвокати, които сж наши, българи, очевидно е, че въпросътъ трѣбва и може да се сложи малко по-другояче. Нѣма защо да ни се навежда като аргументъ разликата между златнитѣ левове и книжнитѣ левове. Тази разлика е книжна разлика, г. г. народни представители,

Какви златни левове се плащаха въ миналото, преди войната, каква бѣше разликата въ курса? Преди всичко нашата Народна банка признаваше едни плащания и разлика въ курса нѣмаше. И после не чувствувате ли тази несправедливостъ: азъ — предприемачъ — рекламирамъ, държавата ми дава златни франкове, а азъ отивамъ да си платя въ книжни левове; получавамъ отъ Народната банка 500.000 златни лева, а впоследствие отивамъ тамъ да платя 500.000 книжни лева? Банката не може да ми каже: дай злато, защото ти си получилъ злато — тъй като у насъ курсътъ не е златенъ въ ефективъ. Единъ еснафъ, г. г. народни представители — а такива ги имаше много презъ време на войната — заминавайки на фронта, внася въ банката 200, 500 или 1000 наполеона. Впоследствие, като се е завърналъ и си иска паритѣ, какво му плаща банката? Тя не му плаща злато 10.000 франка за внесенитѣ 500 наполеона, но му казва: „Азъ ти давамъ златни, но книжни златни лева; дръжъ си ги, тури си ги въ джеба“. Не е ли явна несправедливостъ това, на български предприемачъ, който е сключилъ сдѣлката си въ България, при български работници, на които е плащалъ съ български левове, да му платишъ въ златна франка, когато разликата въ курса е достигнала 1: 26? Това е именно скандалното. То е отклонение отъ същественитѣ начала на справедливостта и това право не е живо право, то е мъртво, то е за една епоха отживѣла, преминала, и не може да се прилага при днешнитѣ условия и при днешния курсъ, особено когато държавата — и това азъ подчертавамъ — не признава златния курсъ. Това е първиятъ случай да се уреждатъ вземанията-даванията на държавата въ златенъ, въ чуждъ курсъ. Разбирамъ да се касае работата за чуждестраннитѣ задължения. Тамъ ще ни наложатъ да платимъ, нѣма какво да правимъ. Но за насъ си ние трѣбва да приложимъ нашия законъ. Ние имаме случаи по закона за мораториума отъ 1921 г. Настоящиятъ случай, ако не е идентиченъ, то е аналогиченъ съ тѣхъ. Тамъ имаме достатъчно указание, какъвъ елементъ на справедливостъ трѣбва да се влага въ решенията. Въ този законъ е казано, че всички мораторни задължения въ златенъ курсъ се плащатъ въ книжни златни левове, т. е. левъ за левъ. Не може да се прави тази разлика, която е отишълъ да прави съдътъ. Очевидно е че претенцитѣ на предприемачитѣ сж несъстоятелни. И затова азъ ги бихъ пратилъ за тия претенции отъ 2 милиарда лева да отидатъ въ окръжния съдъ да си платятъ митата и да представятъ реални рекламации, и не измислени, съчинени. Знаете ли вие, колко малко сж случаетѣ, когато държавата да е спечелила процесъ срещу частни лица? Винаги, когато държавата е мислила, че е най-сигурна въ спечелването на даденъ процесъ, ще дойде свидетелъ да я изобличи. И винаги се намиратъ чиновници, които измѣнятъ на своитѣ задължения.

Затова азъ не съмъ доволенъ отъ отговора на г. министра. Съ своето питане не искамъ да упражня една критика върху издадени решения, по да подтикна правителството къмъ една инициатива за запазване по-добре интереситѣ на държавата чрезъ създаване на други съдилища, не съдилища ad hoc. Ако искате — на единъ специаленъ съдъ, който да разгледа всички тѣзи процеси, за да имаме едно бързо правосъдие. А тъй както е работата, съдитѣ сж станали адвокати за защита интереситѣ на своята клиентела.

Н. Мушановъ (д): Има единъ въпросъ за съдебнитѣ мита. Искамъ г. министърътъ да даде обяснения по него. Има специаленъ законъ, прокаранъ въ времето на Стамбулския, щото предъ арбитражнитѣ съдилища да се плащатъ съдебни мита. Искамъ да знамъ, защо този законъ не е приложенъ по арбитражнитѣ дѣла сега?

Д-ръ Й. Фаденхехтъ (д. сг): Приложенъ е.

Н. Мушановъ (д): И второ, присѣденитѣ отъ страна на арбитражния съдъ съдебни разноски възложени ли сж на страната, която е загубила процеса? По този въпросъ азъ искамъ г. министърътъ да даде обяснения.

Министъръ К. Георгиевъ: Ще направя справка, г. Мушановъ, и ще Ви отговоря.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Г-да! Пристъпваме къмъ разглеждането на дневния редъ. Споменахъ ви, че нѣкоя отъ законопроектитѣ не сж още излѣзали отъ съответнитѣ комисии.

Пристъпваме къмъ точка 4 отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за клиникитѣ на медицинския факултетъ при Софийския университетъ.

Министъръ Н. Найденовъ: Азъ ще моля този законопроектъ да се изостави и да не се поставя на дневенъ редъ и въ следующето заседание.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Добре. Пристъпваме къмъ точка 5 отъ дневния редъ — одобрение предложението за приемане на държавна служба австрийския подданикъ Жозефъ Ничъ.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретарь А. Сталийски (д. ст.): (Прочита предложението изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 74)

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Които одобряватъ предложението за приемане на държавна служба австрийския подданикъ Жозефъ Ничъ, както и прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 47)

Пристъпваме къмъ точка 6 отъ дневния редъ — одобрение предложението да не се събира отъ локомотивния персоналъ по българскитѣ държавни желѣзници обезщетение за изразходванитѣ въ повече отъ опредѣлената норма горивни материяли презъ всѣко тримесечие и пр. Г. министре! Това предложение е отъ законодателенъ характеръ и би трѣбвало да се превърне въ законопроектъ.

Министъръ К. Георгиевъ: Азъ моля това предложение да се превърне въ законопроектъ и да се гласува на първо четене.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Които приематъ това предложение на г. министра, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта.

Секретарь А. Сталийски (д. ст.): Заглавието на законопроекта ще бѣде така: „Законопроектъ за освобождаване на локомотивния персоналъ по българскитѣ държавни желѣзници отъ плащане обезщетение за изразходванитѣ въ повече отъ опредѣлената норма горивни материяли презъ всѣко тримесечие отъ годинитѣ 1920, 1921, 1922, 1923, 1924 включително до края на второто тримесечие на 1925 г.“

(Прочита текста на законопроекта, който става членъ единственъ, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 61)

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Които приематъ на първо четене законопроекта тѣй, както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Министъръ К. Георгиевъ: Предлагамъ да се даде спешностъ на законопроекта.

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Които приематъ предложението на г. министра на желѣзницитѣ да се даде спешностъ на законопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Моля г. секретаря да прочете законопроекта на второ четене.

Секретарь А. Сталийски (д. ст.): (Чете)

„ЗАКОНЪ“)

за освобождаване на локомотивния персоналъ по българскитѣ държавни желѣзници отъ плащане обезщетение за изразходванитѣ въ повече отъ опредѣлената норма горивни материяли презъ всѣко тримесечие отъ годинитѣ 1920, 1921, 1922, 1923, 1924 включително до края на второто тримесечие на 1925 г.“

ривни материяли презъ всѣко тримесечие отъ годинитѣ 1920, 1921, 1922, 1923, 1924 включително до края на второто тримесечие на 1925 г.“

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Които призматъ заглавието на законопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Секретарь А. Сталийски (д. ст.): (Чете)

„Членъ единственъ. Отъ локомотивния персоналъ по българскитѣ държавни желѣзници да не се събира обезщетение за изразходванъ въ повече отъ опредѣлената норма горивенъ материялъ презъ всѣко тримесечие отъ годинитѣ: 1920, 1921, 1922, 1923, 1924 включително до края на второто тримесечие на 1925 г.“

На тѣзи отъ локомотивния персоналъ, които дължатъ обезщетение, да не се заплащатъ направенитѣ отъ тѣхъ икономии презъ течение на времето, за което имъ се отпущава дължимото отъ тѣхъ обезщетение.“

Председателстващъ д-ръ Б. Вазовъ: Които приематъ членъ единственъ както се прочете, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Г-да! Понеже се изчерпа дневниятъ редъ, ще пристъпимъ къмъ опредѣляне на дневния редъ за утре.

Моля да приемете следния дневенъ редъ:

1. Трето четене законопроекта да не се събира отъ локомотивния персоналъ по българскитѣ държавни желѣзници обезщетение за изразходванитѣ въ повече материяли и пр.

Второ четене законопроектитѣ:

2. За насърдчение строежа на селскостопанскитѣ сгради

3. За измѣнение чл. 203 отъ закона за пошитѣ, телеграфитѣ и телефонитѣ.

Одобрение предложенията:

4. За одобрение сключената на 23 юний 1925 г. конвенция между българското правителство и комитетитѣ на френскитѣ и други носители на облигации отъ българскитѣ държавни заеми.

5. За одобрение сключената спогодба-допълнение на договора отъ 14 априль 1923 г. за уреждане българскитѣ дългове отъ преди войната.

Първо четене законопроектитѣ:

6. За измѣнение и допълнение на закона за военнитѣ лица.

7. За измѣнение чл. 3 отъ закона за сѣдебнитѣ марки.

Второ четене законопроектитѣ:

8. За задълженията на с. Лѣджене по поводъ постройката на желѣзно-пѣтната линия Сарамбей-Лѣджене.

9. За допълнение закона за данѣка върху приходитѣ на лицата и дружествата.

10) за държавенъ контролъ върху частнитѣ застрахователни предприятия.

Одобрение предложенията:

11. За приемане руско-поддани медицински фелдшери на служба въ Трудовата повинностъ.

12. За одобрение приемането и задържането на държавна служба по Министерството на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ — морско машинно училище на инженеръ-механици, чужди подданици.

Които приематъ този дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Затварямъ заседанието.

(Затворено въ 17 ч. 40 м.)

Подпредседателъ: **Д-ръ Б. ВАЗОВЪ**

Секретарь: **Г. СЕМЕРДЖИЕВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 61.

СЪДЪРЖАНИЕ

	Отр.		Отр.
Отпуски, разрешени на народнитѣ представители: Йорданъ Ангеловъ, Христо Господиновъ П. Стефанъ Чолаковъ, Константинъ Возвелиевъ, Господиновъ Терзиевъ, Банчо Тотковъ, Василъ Янковъ, Иванъ Петровъ, Кънчо Кънчевъ, Йосифъ Марулевъ, Йосифъ Робевъ, д-ръ Никола Чирпанлиевъ, Коста Николовъ, Проданъ Поповъ, Никола Борисовъ, Върбанъ Николовъ, Таско Стояковъ, Петъръ Стефановъ и Ангелъ Вълчевъ .	779	шане обезщетение за изразходванитѣ въ повече отъ опредѣлената норма горивни материяли презъ всѣко тримесечие отъ годинитѣ: 1920, 1921, 1922, 1923, 1924 включително до края на второто тримесечие на 1925 г. (Обърнато въ законопроектъ и приетъ на първо и второ четене) . . .	786
Предложения:		Законопроекти:	
1) за одобрение приемането и за задържане на срокъ още за 3 години на държавна служба по ведомството на Министерството на желѣзницитѣ, пощитѣ и телеграфитѣ — морско машинно училище на инженеръ-механици чужди подданици (Съобщение)	779	1) за измѣнение и допълнение на закона за военнитѣ лица, обнародванъ въ „Държавенъ вестникъ“ бр. 62 отъ 20 юний 1924 г. (Съобщение) . . .	779
2) за приемане руско-поддани медицински фелдшери на служба въ трудовата повинность (Съобщение)	779	2) за измѣнение чл. 3 отъ закона за сѣдебнитѣ марки (Съобщение)	779
3) за одобрение сключената спогодба — допълнение на договора отъ 14 априлъ 1923 г. за уреждане българскитѣ дългове отъ преди войната (Съобщение)	779	Питания:	
4) за приемане на държавна служба австрийския подданикъ Жозефъ Ничъ (Приемане)	786	1) отъ народния представителъ К. Пастуховъ къмъ министъръ-председателя и министъръ на вътрешнитѣ работи и народното здраве — относително продължение действието на закона за облекчение на жилищнитѣ нужди (Съобщение) . . .	779
5) за освобождение на локомотивния персоналъ по българскитѣ държавни желѣзници отъ пла-		2) отъ сѣщия къмъ министра на желѣзницитѣ, пощитѣ и телеграфитѣ — пита: въ какво положение се намиратъ арбитражитѣ дѣла по спороветѣ на предприемачитѣ по постройката на държавнитѣ желѣзници съ държавата (Развиване и отговоръ)	779
		Дневенъ редъ за следующето заседание	786